

ΜΑΘΗΜΑΤΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΗΛΙΩΝ

Ανώτατης Εκκλησιαστικής Ακαδημίας Θεσσαλονίκης

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- 1 Σε κάθε εξάμηνο επιλέγονται από τους φοιτητές υποχρεωτικώς ανά δύο (2) επιλεγόμενα μαθήματα, εκ των οποίων το ένα είναι υποχρεωτικό
- 2 Στο εβδομαδιαίο πρόγραμμα σπουδών περιλαμβάνεται τρίωρο ιερών ακολουθιών υποχρεωτικής παρακολούθησης, εκτός διδακτικών μονάδων Κατ' αυτές τελούνται υποδειγματικά υπό φροντιστηριακή μορφή όλες οι υπάρχουσες εν χρήσει και μη ιερές ακολουθίες και παρέχεται η δυνατότητα παρακολούθησεως ιερών ακολουθιών (λειτουργιών) και άλλων Χριστιανικών Ομολογιών
- 3 Η ξένη γλώσσα (κατ' επιλογήν αγγλικά - γαλλικά - γερμανικά) εξετάζεται και το προαγωγικό αποτέλεσμα αποτελεί πρόκριμα για τη λήψη του πτυχίου, χωρίς να υπολογίζεται στην τελική βαθμολογία και χωρίς διδακτικές μονάδες
- 4 Το σύνολο των εβδομαδιαίων ωρών θεωρητικής διδασκαλίας και εργαστηριακών ασκήσεων είναι τριάντα (30)
- 5 Στα πλαίσια εκτελέσεως του προγράμματος σπουδών περιλαμβάνονται επισκέψεις σε χώρους πρακτικής εφαρμογής των διδασκομένων (π χ Άγιο Όρος - Μετέωρα - άλλες Μονές - Άγιοι Τόποι - Μικρά Ασία - Βυζαντινοί και σύγχρονοι ναοί - Μουσεία)
- 6 Το σύνολο των διδακτικών μονάδων ανά ακαδημαϊκό έτος σπουδών ανέρχεται σε εξήντα (60)
- 7 Στο Πρόγραμμα Σπουδών όπου Θ (θεωρητική διδασκαλία), όπου Ε (εργαστηριακή άσκηση) και όπου Υ (υποχρεωτικό επιλεγόμενο μάθημα)
- 8 Στο Πρόγραμμα Σπουδών όπου η ένδειξη (κοινό μάθημα), το μάθημα είναι κοινό με το Πρόγραμμα Ιερατικών Σπουδών και συνδιδάσκεται
- 9 Για να καταστεί πτυχιούχος ο φοιτητής του Προγράμματος Διαχείρισης Εκκλησιαστικών Κειμηλίων θα πρέπει να συγκεντρώσει διακόσιες σαράντα (240) διδακτικές μονάδες
- 10 Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του συνόλου των μαθημάτων ο φοιτητής είναι υποχρεωμένος να υποστηρίξει επιτυχώς πτυχιακή εργασία, την οποία εκπονεί και η οποία αποτελεί πρόκριμα για τη λήψη του πτυχίου

Α' ΕΞΑΜΗΝΟ

<i>ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ</i>	<i>ΩΡΕΣ ΔΙΔΑ- ΣΚΑΛΙΑΣ</i>	<i>ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ</i>
1 α) Εισαγωγή στην Π Δ (κοινό μάθημα) β) Εβραϊκή Αρχαιολογία - Θεσμολογία	1 + 2 = 3	4
2 Εισαγωγή στην Κ Δ (κοινό μάθημα)	2	3
3 Αρχαία Ελληνικά (I) (κοινό μάθημα)	2	3
4 Χριστιανική Γραμματεία	3	4
5 Πολιτική και Εκκλησιαστική Ιστορία του Βυζαντίου	3	4
6 Ιστορία της Τέχνης της Ανατολής	3	4
7 Ξένη Γλώσσα	2	3
8 Ιερές Ακολουθίες	2	—
<i>ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ</i>		
1 Η Εικόνα στη Θεία Λατρεία (Θεολογική και Λειτουργική Ερμηνεία της Βυζαντινής Εικονογραφίας) (Υ)	1	2
2 Εκκλησιαστική Αρχιτεκτονική και Εσωτερικός Διάκοσμος Ναών	1	<i>προαίρ 2</i>
3 Ιστορία της Τέχνης της Δύσεως	1	<i>προαίρ 2</i>
ΣΥΝΟΛΟ	22	29

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ

<i>ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ</i>	<i>ΩΡΕΣ ΔΙΔΑ- ΣΚΑΛΙΑΣ</i>	<i>ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ</i>
1 Αρχαία Ελληνικά (II) (κοινό μάθημα)	2	3
2 Αίτια και μηχανισμοί φθοράς υλικών	2	3
3 Εισαγωγή στην Παλαιογραφία	2	3
4 Στοιχεία Φυσικής	3	4
5 Χημεία Συντήρησης Κειμηλίων (I) (2Θ, 1Ε)	3	4
6 Επιστήμη και Τεχνολογία υλικών κατασκευής (2Θ, 1Ε)	3	4
7 Ξένη Γλώσσα	2	3
8 Ιερές Ακολουθίες	2	—
<i>ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ</i>		
1 Αναλυτική Χημεία (Υ) (2Θ, 1Ε)	3	4
2 Κεραμική	1	<i>προαίρ 2</i>
3 Ορθοδοξία και Πολιτισμός	1	<i>προαίρ 2</i>
ΣΥΝΟΛΟ	23	30

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

<i>ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ</i>	<i>ΩΡΕΣ ΔΙΔΑ- ΣΚΑΛΙΑΣ</i>	<i>ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ</i>
1 Χριστιανική Αρχαιολογία (κοινό μάθημα)	3	4
2 Ιστορία Χριστιανικής Λατρείας (κοινό μάθημα)	2	3
3 Ελεύθερο Σχέδιο - Ζωγραφική - Βυζαντινή Αγιο- γραφία (2Θ, 2Ε)	4	5
4 Εκτιμητική κειμηλίων και επιχειρησιακός σχεδια- σμός	2	3
5 Σχέδιο στον Η/Υ (1Θ,1Ε)	2	3
6 Στοιχεία Μουσειολογίας	3	4
7 Ξένη Γλώσσα	2	3
8 Ιερές Ακολουθίες	2	—
<i>ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ</i>		
1 Ανασκαφές και ευρήματα (Υ)	2	3
2 Βυζαντινά Νομίσματα - Κτερίσματα	1	<i>προαίρ 2</i>
3 Τέχνη, Επιστήμη και Πολιτισμός στην Ορθόδοξη Παράδοση	1	<i>προαίρ 2</i>
ΣΥΝΟΛΟ	23	30

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

<i>ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ</i>	<i>ΩΡΕΣ ΔΙΔΑ- ΣΚΑΛΙΑΣ</i>	<i>ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ</i>
1 Εισαγωγή στην Πληροφορική (κοινό μάθημα)	2	3
2 Εκκλησιαστική Αργυροχρυσοχοΐα (1Θ, 1Ε)	2	3
3 Περιβαλλοντικές προϋποθέσεις διατήρησης Κειμηλίων	3	4
4 Εκκλησιαστική Χρυσοκεντητική (2Θ, 1Ε)	3	4
5 Εκκλησιολογία και ηθική της αποκατάστασης Κειμηλίων	2	3
6 Υλικά επέμβασης και αποκατάστασης (Τεχνολογία Συντήρησης Κειμηλίων) (2Θ, 1Ε)	3	4
7 Ξένη Γλώσσα	2	3
8 Ιερές Ακολουθίες	2	—
<i>ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ</i>		
1 Η τέχνη του Μωσαϊκού - Ψηφιδωτού (Υ) (1Θ, 1Ε)	2	3
2 Επιγραφική	1	<i>προαίρ 2</i>
3 Η Θεολογία της Εικόνας	1	<i>προαίρ 2</i>
ΣΥΝΟΛΟ	22	29

Ε΄ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ	ΩΡΕΣ ΔΙΔΑ- ΣΚΑΛΙΑΣ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
1 Ιστορία της Ορθόδοξης Θεολογίας (κοινό μάθημα)	3	4
2 Χημεία Συντήρησης Κειμηλίων (II) (2Θ, 1Ε)	3	4
3 Το χρώμα ως ύλη και σύμβολο στα Κειμήλια (1Θ, 1Ε)	2	3
4 Μέθοδοι Αποτύπωσης και Τεκμηρίωσης Κειμηλίων (1Θ, 1Ε)	2	3
5 Φυσικοχημικές Μέθοδοι Διάγνωσης Εκκλησιαστικών Κειμηλίων (I) (1Θ, 2Ε)	3	4
6 Ενόργανη Ανάλυση (2Θ, 1Ε)	3	4
7 Ιερές Ακολουθίες	2	—
ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ		
1 Η Νωπογραφία στην Τέχνη (Υ) (1Θ, 1Ε)	2	3
2 Μνημειακή Τοπογραφία και Αποτύπωση	1	προαιρ 2
3 Τεχνικό Σχέδιο (1Ε)	1	προαιρ 2
ΣΥΝΟΛΟ	21	27

ΣΤ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ	ΩΡΕΣ ΔΙΔΑ- ΣΚΑΛΙΑΣ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
1 Αγιολογία (κοινό μάθημα)	2	3
2 Ζωγραφική (Υλικά και Τεχνικές) (2Θ, 2Ε)	4	5
3 Φυσικοχημικές Μέθοδοι Διάγνωσης Εκκλησιαστικών Κειμηλίων (II) (2Θ, 2Ε)	4	5
4 Συντήρηση Ξυλογλύπτων Κειμηλίων (I) (2Θ, 1Ε)	3	4
5 Συντήρηση Αγιογραφίας (I) (2Θ, 2Ε)	4	5
6 Στοιχεία Βιολογίας και Αρχές Βιοδιάβρωσης	2	3
7 Ιερές Ακολουθίες	2	—
ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ		
1 Διάγνωση - Ιστορική αξιολόγηση και συντήρηση έργων τέχνης (Υ)	1	2
2 Η Χριστιανική Τέχνη στην Ελλάδα (Παλαιοχριστιανική, Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή Περίοδος)	1	προαιρ 2
3 Η Χριστιανική Τέχνη στην Ελλάδα (Νεωτέρα Περίοδος)	1	προαιρ 2
ΣΥΝΟΛΟ	23	29

Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ	ΩΡΕΣ ΔΙΔΑ- ΣΚΑΛΙΑΣ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
1 Συντήρηση Ξυλογλύπτων Κειμηλίων (II) (3E)	3	4
2 Παθολογία και αντιμετώπιση ανεπιτυχών προγενέστερων επεμβάσεων Συντήρησης και Αποκατάστασης Κειμηλίων (2Θ, 1E)	3	4
3 Υλικά και τεχνικές κατασκευής βιβλίων (3Θ)	3	4
4 Διαχείριση αρχαιακού υλικού (2Θ)	2	3
5 Συντήρηση βιβλίων - κωδίκων - εγγράφων (2E)	2	5
6 Εκκλησιαστική Μικροτεχνία (1Θ, 1E)	2	3
7 Ιερές Ακολουθίες	2	—

ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ

1 Τεχνικές Ψηφιοποίησης Μνημείων και Κειμηλίων (Υ) (1Θ, 1E)	2	3
2 Η Εκκλησιαστική Υφαντουργία	1	προαιρ 2
3 Ψηφιοποίηση και Ανάλυση Εικόνας	1	προαιρ 2
ΣΥΝΟΛΟ	20	28

Η' ΕΞΑΜΗΝΟ

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ	ΩΡΕΣ ΔΙΔΑ- ΣΚΑΛΙΑΣ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
1 Η Αισθητική της Ορθόδοξης Χριστιανικής Τέχνης (κοινό μάθημα)	2	3
2 Ορθόδοξη Πνευματικότητα και Πολιτισμός	2	3
3 Συντήρηση Ψηφιδωτών, Γιαλιού, Vitro (2Θ, 1E)	3	4
4 Συντήρηση Υφασμάτων - Αμφίων (1Θ, 1E)	2	5
5 Συντήρηση Λατρευτικών Μεταλλικών Αντικειμένων (1Θ, 3E)	4	4
6 Συντήρηση γλυπτών και μαρμάρινων μνημείων (1Θ, 1E)	2	3
7 Ιερές Ακολουθίες	2	—
8 Πτυχιακή εργασία	-	10
ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ		
1 Συντήρηση Αγιογραφίας (II) (Υ) (3E)	3	4
2 Κλασική Αρχαιότητα και Χριστιανικός Πολιτισμός	1	προαιρ 2
3 Η τέχνη στην Ανατολή και τη Δύση	1	προαιρ 2
ΣΥΝΟΛΟ	21	38

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΥΛΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Α' ΕΞΑΜΗΝΟ

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ

1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ - ΕΒΡΑΪΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ - ΘΕΣΜΟΛΟΓΙΑ Α) ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ Π. Δ . α) Εισαγωγικά β) Η Π. Δ. ως Ιστορία και Αποκάλυψη γ) Ιστορία του Κανόνα και του κειμένου δ) Αρχαίες και νεώτερες μεταφράσεις ε) Χειρόγραφα - Πηγές στ) Σύντομη ανάλυση βιβλίων Β) ΕΒΡΑΪΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ - ΘΕΣΜΟΛΟΓΙΑ α) Έννοια - Μέθοδος - Πηγές - Περίοδοι β) Θρησκευτικός βίος - Τόποι λατρείας γ) Ιερατείο - Θρησκευτικές ομάδες - Εορτές δ) Ερμηνευτική ανάλυση όρων ε) Θρησκευτικοί και κοινωνικοί θεσμοί
2	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ α) Εισαγωγικά β) Κείμενο - Κανόνας και γλώσσα γ) Αρχαίες και νεώτερες μεταφράσεις δ) Χειρόγραφα - Πηγές ε) Σύντομη ανάλυση Βιβλίων στ) Απόκρυφα ζ) Το Συνοπτικό πρόβλημα
3	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (Ι) Γραμματική - Συντακτικό και διδασκαλία Κλασικών Αρχαίων Συγγραφέων και Πατέρων της Εκκλησίας
4	ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Α) ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΙΩΓΜΩΝ α) Εκκλησιαστικές διατάξεις β) Απόκρυφη γραμματεία γ) Αποστολικοί Πατέρες - Απολογητές Β) ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΕΩΣ (313 - 451) α) Ιστορικοί, Υπέρμαχοι του δόγματος της Νικαίας β) Καππαδόκες - Αντιοχειανοί - Αλεξανδρινοί - Ασκητικοί - Λατίνοι Γ) ΠΡΩΤΟΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (451-1054)

- α) Δογματικοί
- β) Υμνογράφοι
Δ) ΥΣΤΕΡΟΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1054-1453)
- α) Κανονολόγοι - Ερμηνευτές
- β) Ησυχαστές - Αντιησυχαστές
Ε) ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΣ (1453-1814)
- α) Ρωμαιοκαθολική Θεολογία
- β) Προτεσταντική Θεολογία
ΣΤ) ΝΕΩΤΑΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1814-σήμερα)
- α) Τουρκοκρατία και Ορθόδοξη Θεολογία
- β) Η Χριστιανική Γραμματεία στην Ελλάδα μετά την απελευθέρωση

5 ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

- α) Γενικές έννοιες και επιστημονικοί όροι
- β) Αφετηρία, σταθμοί και περίοδοι
- γ) Το Χριστιανικό Ρωμαϊκό Κράτος (334-395)
- δ) Το Ανατολικό Ρωμαϊκό Κράτος (395-518)
- ε) Η Οικουμενική Χριστιανική Μοναρχία. Το έργο του Ιουστινιανού (518-565)
- στ) Η κρίση και η πτώση της Ελληνιστικής Ανατολής (565-642)
- ζ) Η κατάρρευση του Ελληνορωμαϊκού κρατικού και κοινωνικού συστήματος και η ανάπτυξη του Μέσου Βυζαντινού Κράτους (Ηράκλειος - Σλάβοι - Δυναστεία Ισαύρων - Εικονομαχία- Το α' σχίσμα)
- η) Οι χρόνοι της ακμής. Η Μέση Βυζαντινή αυτοκρατορία (Μακεδονική Δυναστεία - Άραβες - Σλάβοι- Ελληνικός διαφωτισμός - Βουλγαρικοί πόλεμοι - Κοινωνική πολιτική - Εκχριστιανισμοί - Το οριστικό σχίσμα - Ανταγωνισμοί)
- θ) Εσωτερική κρίση. Κλασικός ανθρωπισμός
- ι) Η Δυναστεία των Κομνηνών
- ια) Οι Σταυροφορίες και η λατινική κυριαρχία
- ιβ) Συνέπειες της λατινικής κατάκτησης
- ιγ) Το Βυζάντιο και οι δυτικοί θεσμοί - Φεουδαρχία
- ιδ) Παλαιολόγοι
- ιε) Ο κίνδυνος των Οθωμανών
- ιστ) Η πτώση της Κωνσταντινούπολης και οι συνέπειές της
- ιζ) Έλληνες λόγιοι της διασποράς, η γέννηση των Βυζαντινών σπουδών και η εξέλιξη της Βυζαντινολογίας

6 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

- α) Οι πρόδρομοι της Βυζαντινής τέχνης (Αρχιτεκτονική - κατακόμβες - τοιχογραφίες - χειρόγραφα - γλυπτική)
- β) Η περίοδος από το 300 μ. Χ. έως την Εικονομαχία [Αρχιτεκτονική -(θρησκευτική - κοσμική) - μωσαϊκά -εντοίχια διακόσμηση - θρησκευτική και κοσμική ζωγραφική, φορητές εικόνες - μικρογραφίες χειρογράφων - γλυπτική - μικροτεχνία]
- γ) Η περίοδος της Εικονομαχίας (Αρχιτεκτονική - ζωγραφική - φορητές εικόνες - μικρογραφίες χειρογράφων - γλυπτική - μικροτεχνία)
- δ) Από τη δυναστεία των Μακεδόνων έως το 1204 (Αρχιτεκτονική - ζωγραφική - φορητές εικόνες - μικρογραφίες χειρογράφων - γλυπτική)

- ε) Από το 1204 έως την άλωση (Αρχιτεκτονική - ζωγραφική - φορητές εικόνες - μικρο-γραφίες χειρογράφων - γλυπτική)
- στ) Από την άλωση έως σήμερα (εκφάνσεις - παράδοση - δεδομένα) -Μακεδονική και Κρητική Σχολή [Πανσέληνος - Θεοφάνης]

ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ

1	Η ΕΙΚΟΝΑ ΣΤΗ ΘΕΙΑ ΛΑΤΡΕΙΑ (Υ) (Θεολογική και Λειτουργική ερμηνεία της Βυζαντινής Εικονογραφίας)
	<ul style="list-style-type: none"> α) Η βιβλική άποψη β) Η εικόνα κατά τους Πατέρες γ) Αισθητική προσέγγιση και θρησκευτική εμπειρία της εικόνας δ) Η θέση των εικόνων στη λειτουργική ζωή της Εκκλησίας ε) Η θεολογία της παρουσίας, της δόξας και του φωτός στ) Η λειτουργική και δογματική θεώρηση της αγιογραφίας ζ) Η εικονογραφία ως προϋπόθεση λειτουργικής αναφοράς η) Θεολογική και αισθητική ανάλυση των εικόνων
2	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΔΙΑΚΟΣΜΟΣ ΝΑΩΝ
	<ul style="list-style-type: none"> α) Οι απαρχές της β) Χριστιανικά κτίρια προ του Μ. Κωνσταντίνου γ) Εκκλησιαστική αρχιτεκτονική στο Βυζάντιο δ) Υστεροβυζαντινή Εκκλησιαστική αρχιτεκτονική ε) Ο χαρακτήρας της σύγχρονης αρχιτεκτονικής στ) Η σύγχρονη Ορθόδοξη ναοδομία ζ) Τα προβλήματα εκσυγχρονισμού η) Το πρόβλημα της αγιογραφίας στους Ορθόδοξους ναούς της σύγχρονης αρχιτεκτονικής (θέματα - χρώμα - ύψος - ρεύματα) θ) Η ευταξία του εσωτερικού διακόσμου των σύγχρονων ναών
3	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΤΗΣ ΔΥΣΕΩΣ
	<ul style="list-style-type: none"> α) Καρλομάγνεια και Οθωνική Τέχνη (8^{ος} - 11^{ος} αι.) (Χαρακτηριστικά - αρχιτεκτονική - ζωγραφική - μεταλλοτεχνία - χρυσοχοΐα - γλυπτική) β) Ρομανική Τέχνη (11^{ος} - 12^{ος} αι.) (Αρχιτεκτονική - ζωγραφική - εικονογραφημένα χειρόγραφα - υαλογραφήματα - ιστορημένα χειρόγραφα - χρυσοχοΐα) γ) Γοτθική και Υστερογοτθική Τέχνη (12^{ος} - 15^{ος} αι.) (Ναοδομία - ζωγραφική - υαλογραφήματα -ιστορημένα χειρόγραφα - γλυπτική) δ) Υστερογοτθική - Φλογοειδής Τέχνη (15^{ος} - 16^{ος} αι.) (Αρχιτεκτονική - ζωγραφική - αισθητική θεώρηση) ε) Αναγέννηση (14^{ος} - 16^{ος} αι.) (Αρχιτεκτονική - ζωγραφική - γλυπτική - αισθητική θεώρηση) στ) Μανιερισμός (16^{ος} αι. και εξής) (Γλυπτική) ζ) Ζωγράφοι (Ντα Βίντσι - Ραφαήλ - Μ. Άγγελος - Δ. Θεοτοκόπουλος) η) Η Τέχνη του Μπαρόκ (17^{ος} - 18^{ος} αι.) (Αρχιτεκτονική - ζωγραφική - γλυπτική - μικρο-τεχνία) θ) Η Τέχνη από το 18^ο -20^ο αι.) (Αρχιτεκτονική - ζωγραφική -γλυπτική - χαρακτηριστική - Ρομαντισμός -Εμπρεσιονισμός - Μεταεμπρεσιονισμός - Φωβισμός - Εξπρεσιονισμός)

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ

1	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (II)
	α) Γραμματική - Συντακτικό β) Διδασκαλία Κλασικών Αρχαίων Συγγραφέων και Πατέρων της Εκκλησίας
2	ΑΙΤΙΑ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΦΘΟΡΑΣ ΥΛΙΚΩΝ
	α) Αίτια, συμπτώματα, μεθοδολογία και μέσα διάγνωσης και εκτίμησης του βαθμού φθοράς. Πρακτική άσκηση σε μεθόδους διάγνωσης και ανάλυσης β) Επεμβάσεις. Διάκριση επεμβάσεων, κριτήρια επιλογής υλικών βάσει ολιστικής θεώρησης της ιστορικής κατασκευής
3	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΟΓΡΑΦΙΑ
	α) Αντικείμενο και περιεχόμενο της Παλαιογραφίας β) Αντιγραφή χειρογράφων γ) Διάταξη των φύλλων και διαστάσεις κωδίκων δ) Πάπυροι και περγαμινές ε) Συλλογές και εκδόσεις στ) Σχέση Παλαιογραφίας και παπύρων ζ) Είδη γραφών και ανάγνωσή τους η) Παλαιογραφία και Η/Υ θ) Αρίθμηση, αντιγραφή, χρονολόγηση και διόρθωση χειρογράφων ι) Η συμβολή της Παλαιογραφίας στη Θεολογική Επιστήμη
4	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΚΕΙΜΗΛΙΩΝ
	α) Θεσμικό περιβάλλον διατήρησης (Διοικητικές και διαχειριστικές διαδικασίες) β) Φυσικό περιβάλλον (χώροι και συνθήκες αποθήκευσης) γ) Επικοινωνιακή πολιτική των Κειμηλίων
5	ΥΛΙΚΑ ΕΠΕΜΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ (ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΚΕΙΜΗΛΙΩΝ)
	α) Αναβαθμισμένα ή τροποποιημένα παραδοσιακά υλικά β) Σύγχρονα υλικά σε επεμβάσεις αποκατάστασης γ) Υλικά καθαρισμού, εμποτισμού, προστασίας (πυριτικά και σιλικόνες) δ) Σύνθετα πλαστικά υλικά ε) Σύγχρονες μέθοδοι αντιμετώπισης της υγρασίας ως φθοροποιού παράγοντα της τοιχοποιίας και των κειμηλίων στ) Σύγχρονα υλικά και μέθοδοι ενίσχυσης - στερέωσης των κατασκευών ζ) Σύγχρονα υλικά και μέθοδοι συντήρησης - αποκατάστασης κειμηλίων η) Μεθοδολογίες ελέγχου αποτελεσματικότητας επεμβάσεων θ) Υλικά επεμβάσεων. Διάκριση. Υλικά δόμησης και επιφανειακής επέμβασης. Λίθοι, πλίνθοι, κονιάματα, ενέματα, μέταλλα, ξύλο, χρώματα, χημικά. Καθορισμός τεχνικών χαρακτηριστικών, μέθοδοι ελέγχου, αξιοπιστία, οδηγίες εφαρμογής, πρακτική άσκηση. Υλικά επιφανειακής αποκατάστασης. Υλικά και τεχνικές καθαρισμού, εμποτισμού και προστασίας των υλικών πρόσοψης των ιστορικών κτιρίων. Πρακτική άσκηση

6	ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΥΛΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ
α)	Ιστορική και τεχνολογική εξέλιξη. Διάκριση σε φέροντα και μη φέροντα υλικά - αρχές λειτουργικότητας και χρήσης παραδοσιακών υλικών - υλικό και πληροφορία - μεθοδολογία τεκμηρίωσης - πρακτική άσκηση (δειγματοληψία, καταγραφή, ανάλυση)
β)	Λίθοι. Προέλευση, είδη, τεχνολογία κατεργασίας και εφαρμογής. Τεχνικά χαρακτηριστικά. Παραδείγματα τεκμηρίωσης. Οπτόπλινθοι και κέραμοι. Είδη, τεχνολογία παραγωγής και εφαρμογής, τεχνικά χαρακτηριστικά. Παραδείγματα τεκμηρίωσης και ανάλυσης. Συνδετικές κονίες και κονιάματα. Ταξινόμηση, διάκριση, τεχνολογία παρασκευής και εφαρμογής. Τεχνικά χαρακτηριστικά. Παραδείγματα μελέτης ιστορικών κονιαμάτων
γ)	Μεταλλικά υλικά. Είδη, τεχνολογία εξόρυξης, κατεργασίας και εφαρμογής. Τεχνικά χαρακτηριστικά. Παραδείγματα ανάλυσης μετάλλου από ιστορικά κτίρια
δ)	Ξύλο. Τύποι, τεχνολογία επεξεργασίας και εφαρμογής, μορφολογία ξύλινων φορέων, τεχνικά χαρακτηριστικά, παραδείγματα τεκμηρίωσης παλιού ξύλου
ε)	Μη φέροντα υλικά: Γυαλί, πορσελάνη (σύνθεση - μορφολογία, χαρακτηριστικά, χρήση)
στ)	Χρώματα. Ιστορία, τεχνολογία, εφαρμογή, τεχνικά χαρακτηριστικά, παραδείγματα

ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ

1	ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΧΗΜΕΙΑ (Υ)
α)	Σημασία. Αναλυτικής Χημείας-ορολογία
β)	Διαλύματα-συγκέντρωση διαλυμάτων-μονάδες συγκέντρωσης
γ)	Χημική ισορροπία
δ)	Σταθερές διάστασης ασθενών οξέων και βάσεων
ε)	Ιονισμός ύδατος. Ισορροπίες δυσδιάλυτων ενώσεων (γινόμενο διαλυτότητας), συμπλόκων ενώσεων, οξειδοαναγωγικών συστημάτων
στ)	Δειγματοληψία, επεξεργασία δείγματος, τεχνικές μετρήσεων, όργανα και αντιδραστήρια, στατιστική επεξεργασία αναλυτικών δεδομένων, σφάλματα, έκφραση αποτελεσμάτων
ζ)	Διαχωρισμός των κατιόντων σε αναλυτικές ομάδες
η)	Χαρακτηριστικές αντιδράσεις αναλυτικών ομάδων
θ)	Αντιδράσεις καθιζήσεως, διαχωρισμού και πιστοποιήσεως κατιόντων
ι)	Ποιοτική ανάλυση ανιόντων
ια)	Αντιδράσεις ανιόντων
ιβ)	Αντιδράσεις δοκιμών αποκλεισμού ανιόντων
ιγ)	Αντιδράσεις δοκιμών πιστοποιήσεως ανιόντων
ιδ)	Ποιοτική ανάλυση ορυκτού και πρώτων υλών
2	ΚΕΡΑΜΙΚΗ
α)	Βυζαντινή
β)	Μεταβυζαντινή
γ)	Νεώτερη
δ)	Τεχνικές κατασκευής
ε)	Διάγνωση φθορών
στ)	Μέθοδοι αποκατάστασης

3	ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
	<ul style="list-style-type: none"> α) Θρησκεία και πολιτισμός β) Ορθοδοξία και τέχνη γ) Περιεχόμενο των θεμελιωδών μορφών της Ορθόδοξης τέχνης δ) Ορθοδοξία και καλλιτεχνικές νοοτροπίες και τάσεις ε) Ορθοδοξία και πολιτισμικές ιδεολογίες και ρεύματα στ) Επιρροές της Ορθόδοξης Θεολογίας στον πολιτιστικό μετασχηματισμό ζ) Ορθοδοξία και φιλοσοφικός στοχασμός η) Θεολογία και λογοτεχνία
Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ	
1	ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ
	<ul style="list-style-type: none"> α) Κατακόμβες - Μαρτύρια - Παλαιοχριστιανικά Κοιμητήρια - Αναθηματικές επιτύμβιες πλάκες και Επιγραφές β) Παλαιοχριστιανική Αρχιτεκτονική γ) Μέρη του Ναού δ) Ρυθμοί - Ναοδομία ε) Βυζαντινή Αρχιτεκτονική - Μνημεία στ) Μεταβυζαντινή Αρχιτεκτονική - Μνημεία ζ) Βυζαντινή Ζωγραφική η) Περίοδος Εικονομαχίας θ) Χρόνοι Μακεδόνων και Κομνηνών ι) Χριστιανική Αρχιτεκτονική Δύσεως - Ρυθμοί ναών - Μνημεία ια) Σύγχρονη Εκκλησιαστική Ναοδομία
2	ΙΣΤΟΡΙΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ
	<ul style="list-style-type: none"> α) Γένεση και εξέλιξη β) Η Θεία Λατρεία στην Κ. Δ. γ) Η Θεία Λατρεία στην πρωτοχριστιανική περίοδο δ) Η Θεία Λατρεία από τον γ' αιώνα μέχρι σήμερα ε) Λειτουργικοί Τύποι Ανατολής και Δύσεως
3	ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΣΧΕΔΙΟ - ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ - ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑ
	<ul style="list-style-type: none"> α) Στοιχεία και συντακτικό της εικαστικής γλώσσας - έκφρασης β) Υλικά και μέσα της εικαστικής έκφρασης στο επίπεδο γ) Ελεύθερο σχέδιο - αρχές οργάνωσης δ) Ζωγραφική - αρχές συγκρότησης ε) Η εικαστική έκφραση του χρόνου, του χώρου και του φωτός των μορφών στη Βυζαντινή αγιογραφία

- στ) Τυπικές αρχές οργάνωσης των έργων της Βυζαντινής αιογραφίας
- ζ) Τεχνικές πραγμάτωσης των έργων της Βυζαντινής αιογραφίας
Απαραίτητα μέσα διδασκαλίας: διδασκαλία από πίνακος, επίδειξη χειρισμών εικαστικής γραφής από τους διδάσκοντες και προβολή (slides) υποδειγματικών εικαστικών έργων

4 ΕΚΤΙΜΗΤΙΚΗ ΚΕΙΜΗΛΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

- α) Διαμόρφωση αγοράς έργων τέχνης
- β) Παράμετροι διαμόρφωσης και αποτίμησης αξίας
- γ) Διαδικασίες βελτιστοποίησης
- δ) Κοινωνιολογική σχέση αξίας και εμπορικής τιμής
- ε) Στοιχεία οικονομικής θεωρίας
- στ) Θεσμικός σχεδιασμός ανάπτυξης συλλογών

5 ΣΧΕΔΙΟ ΣΤΟΝ Η/Υ

- α) Γενικές αρχές Ηλεκτρονικού Σχεδιασμού
- β) Το Σχεδιαστικό Πρόγραμμα Autocad
- γ) CAD/CAM
- δ) Τρισδιάστατο σχέδιο (3-D)
- ε) Εκτυπώσεις
- στ) Ανάλυση και διδασκαλία των εντολών της κλιμακούμενης δυσκολίας
- ζ) Εφαρμογές αρχιτεκτονικών συνθέσεων
- η) Σύνθετες σχεδιαστικές εφαρμογές

6 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΑΣ

- α) Η ερμηνεία της ιστορίας - Περιπτώσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό
- β) Οικο-μουσεία - Αναπεπταγμένα μουσεία - Μουσεία, ανοιχτά περιβάλλοντα - Η πόλη μουσείο - Αρχαιολογικά πάρκα
- γ) Μνημεία σε χρήση
- δ) Αποθήκευση μουσειακών συλλογών (Σχεδιασμός, χωροθέτηση, κλιματισμός, φωτισμός, μέθοδοι αποθήκευσης, εξοπλισμός)
- ε) Βασικές αρχές προληπτικής συντήρησης και αποκατάστασης μουσειακών εκθεμάτων
- στ) Ανασκαφές, τεκμηρίωση και δημοσίευση
- ζ) Χειρισμός μουσειακών αντικειμένων
- η) Τήρηση και ταξινόμηση μουσειακών συλλογών

ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ

1 ΑΝΑΣΚΑΦΕΣ ΚΑΙ ΕΥΡΗΜΑΤΑ (Υ)

- α) Αρχές ανασκαφής
- β) Μέθοδοι ανασκαφής

- γ) Αξιολόγηση αποτελεσμάτων εκσκαφής
- δ) Αξιολόγηση και μέτρα προστασίας και διατήρησης ευρημάτων

2 BYZANTINA NOMISMATA - ΚΤΕΡΙΣΜΑΤΑ

- α) Είδη και κατηγορίες νομισμάτων
- β) Υλικά κατασκευής
- γ) Υλικά και μέθοδοι διατήρησης και καθαρισμού

3 ΤΕΧΝΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

- α) Η συνύπαρξη Τέχνης, Επιστήμης και Πολιτισμού
- β) Τέχνη και εκφραστικά μέσα
- γ) Τέχνη, αισθητική αγωγή και ετερότητα
- δ) Η διαχρονικότητα της Τέχνης και του Πολιτισμού
- ε) Ο ρόλος και η συμβολή της Τέχνης στην ιστορία των πολιτισμών
- στ) Η Τέχνη και πολυπολιτισμικότητα
- ζ) Η αρμονία του μέτρου και του λόγου
- η) Επιστήμη και Τέχνη
- θ) Τέχνη, Επιστήμη, Πολιτισμός και Τεχνολογία

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

- α) Εισαγωγή στο μάθημα και ιστορική αναδρομή
- β) Παράσταση δεδομένων
- γ) Ψηφιακά συστήματα
- δ) Δομικά στοιχεία υπολογιστών
- ε) Βασικά στοιχεία αρχιτεκτονικής
- στ) Λειτουργικά συστήματα. Εισαγωγή στα Windows
- ζ) Αλγόριθμοι, δεδομένα και διαδικασίες
- η) Στοιχεία θεωρητικής πληροφορικής
- θ) Εφαρμοσμένη πληροφορική. Επεξεργασία κειμένου
- ι) Συστήματα μηχανογράφησης

2 ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΪΑ

- α) Ιστορική εξέλιξη
- β) Μορφολογία
- γ) Υλικά και τεχνικές
- δ) Σύγχρονες ανάγκες και τάσεις

3 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΥΣΙΚΗΣ

- α) Γενικευμένες συντεταγμένες

- β) Νόμοι διατήρησης
- γ) Κίνηση σε κεντρικό δυναμικό
- δ) Σύγκρουση σωματιδίων
- ε) Ταλαντώσεις
- στ) Ορισμός και διάδοση κύματος
- ζ) Φύση και διάδοση του φωτός
- η) Φαινόμενα ανάκλασης και διάθλασης
- θ) Συμβολή και περίθλαση του φωτός
- ι) Πόλωση Φάσματα απορρόφησης - εκπομπής
- ια) Νόμος Coulomb
- ιβ) Δυναμικό ηλεκτρικού φορτίου
- ιγ) Ηλεκτρομαγνητικό πεδίο. Εξισώσεις Maxwell
- ιδ) Ηλεκτρικά και μαγνητικά πεδία

4 ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΧΡΥΣΟΚΕΝΤΗΤΙΚΗ

- α) Ιστορική εξέλιξη και σημαντικά εργαστήρια
- β) Μορφολογία
- γ) Υλικά και τεχνικές
- δ) Σύγχρονες ανάγκες και τάσεις

5 ΕΚΚΛΗΣΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ ΤΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΕΙΜΗΛΙΩΝ

- α) Ιστορία της εξέλιξης αποκαταστάσεως
- β) Τάσεις και μορφές έργων τέχνης και κειμηλίων (εξέλιξη - διαλεκτική σύνθεση τέχνης)
- γ) Τα κειμήλια ως έκφραση της ευχαριστιακής κοινότητας

6 ΧΗΜΕΙΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΚΕΙΜΗΛΙΩΝ (I)

- α) Η χημική ανάλυση των μεταλλικών αντικειμένων. Σταθμική και ογκομετρική ανάλυση Μικροανάλυση. Υπολογισμοί και ερμηνεία των αποτελεσμάτων
- β) Ραδιενέργεια και πυρηνική ενέργεια. Ισότοπα, πυρηνική σχάση, πυρηνικές αντιδράσεις, χρόνος ημιζωής, σταθερά ισότοπα στην αρχαιολογία
- γ) Μέθοδοι χρονολόγησης. Οργανικά και ανόργανα υλικά. Δημιουργία απόλυτων κλιμακωτών ηλικιών. Παλαιοκλίμα - Παλαιοπεριβάλλον
- δ) Κεραμικά. Η γεωχημεία των πηλών, η δομή και η όπτησή τους. Ορυκτολογική σύνθεση των κεραμικών. Γεωχημεία ιχνοστοιχείων των πηλών. Εντοπισμός τόπου προέλευσης. Βαφές και επιχρίσματα σε κεραμικά
- ε) Λίθινα αντικείμενα. Λίθος, οψιδιανός, μάρμαρο
- στ) Γυαλί. Η δομή, το χρώμα και η χημεία του γυαλιού. Διάβρωση και αποσύνθεση του γυαλιού. Διερεύνηση της τεχνολογίας του γυαλιού

- ζ) Χρωστικές. Ταξινόμηση και χαρακτηρισμός των χρωστικών. Η χημεία της βαφής Ταυτοποίηση των αρχαίων χρωστικών. Φυσικές και τεχνητές ρητίνες. Χημεία και χρήση των ρητινών. Ανάλυση των ρητινών. Λίπη, έλαια και κηροί. Ταξινόμηση, δομή και χημεία των λιπαρών ουσιών και των κηρών. Ανάλυση και ταυτοποίηση των λιπαρών ουσιών και των κηρών. Τα οργανικά υλικά στην τέχνη και την αρχαιολογία. Δέρμα και προϊόντα δέρματος, πάπυρος, χαρτί, υφάσματα, ξύλο, οστά και ελεφαντοστούν. Στερεοχημεία αμινοξέων. Δομή του κολλαγόνου των οστών. Η ρακεμοποίηση των αμινοξέων ως αρχή χρονολόγηση

ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ

1	Η ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΜΩΣΑΪΚΟΥ - ΨΗΦΙΔΩΤΟΥ (Υ)
	α) Ψηφιδωτά της αρχαιότητας (Υλικά, χρώματα, σχήματα)
	β) Η ψηφιδωτή διακόσμηση σε σχέση με την επιφάνεια του δαπέδου. Εμβλήματα και τάπητες
	γ) Εικονιστικές παραστάσεις
	δ) Ψηφιδωτά δάπεδα Ναών (θέματα - αφιερωματικές επιγραφές)
	ε) Υλικά διακόσμησης ναών
	στ) Εντοίχια ψηφιδωτά. Αγιογραφικές παραστάσεις (επιφανείς ναοί)
	ζ) Το χρώμα στα ψηφιδωτά
	η) Μέθοδοι κατασκευής ψηφιδωτών
	θ) Υλικά και μέθοδοι καθαρισμού και αποκατάστασης
2	ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ
	α) Εισαγωγή στην Ελληνική Επιγραφική
	β) Χριστιανική και Βυζαντινή Επιγραφική
	γ) Νεώτερη Επιγραφική
	δ) Τεχνική διορθωτικών παρεμβάσεων ανάγνωσης και αποκατάστασης επιγραφών
3	Η ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ
	α) Ο άνθρωπος ως «εικόνα» του Θεού
	β) Έννοια και χρήση της εικόνας
	γ) Εικονομαχία και Τέχνη
	δ) Η Ορθόδοξη διδασκαλία περί εικόνων (τιμή και προσκύνηση, σχέση εικόνας και εικονιζομένων, το ανεικόνιστο της θείας ουσίας)
	ε) Παιδαγωγική και Θεολογική σημασία των εικόνων
	στ) Τα θαύματα των εικόνων
	ζ) Η θέση των εικόνων στη λειτουργική ζωή της Εκκλησίας

Ε΄ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ

1	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ
	α) Αποστολικοί Πατέρες β) Αντιαιρετικοί Συγγραφείς γ) Αλεξανδρινοί Θεολόγοι δ) Το Τριαδικό Δόγμα (Αρειανισμός, Α΄ Οικουμενική Σύνοδος, Πατέρες της Νικαίας, Καππαδόκες) ε) Το Χριστολογικό Δόγμα (Απολιναρισμός, Νεστοριανισμός, Κύριλλος Αλεξανδρείας - Γ΄ Οικουμενική Σύνοδος, Μονοφυσιτισμός - Δ΄ Οικουμενική Σύνοδος, Νεοχαλκηδονισμός- Ε΄ Οικουμενική Σύνοδος, Μονοθελητισμός - Μονοενεργητισμός - ΣΤ΄ Οικουμενική Σύνοδος) στ) Εικονομαχία - Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδος ζ) Η διδασκαλία του Μ. Φωτίου η) Ο Συμεών ο Νέος Θεολόγος θ) Το πρόβλημα του Filioque ι) Ησυχασμός - αντιησυχασμός ια) Ομολογίες του Κυρίλλου Λουκάρεως, του Πέτρου Μογίλα και του Δοσιθέου Ιεροσολύμων ιβ) Το θεολογικό και πνευματικό κίνημα των Κολλυβάδων ιγ) Νεώτερη Ορθόδοξη Θεολογία
2	ΧΗΜΕΙΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΚΕΙΜΗΛΙΩΝ (II)
	α) Μέθοδοι χαρακτηρισμού υλικών και εντοπισμού τόπου προέλευσης β) Συνδυαστική προσέγγιση προέλευσης - τεχνολογίας - χρονολόγησης γ) Συνδυαστικές μέθοδοι για τον έλεγχο της αυθεντικότητας δ) Ασκήσεις κατανόησης και επεξεργασίας αναλυτικών δεδομένων επί χάρτου ε) Οι σημαντικότεροι σταθμοί της Ελληνορρωμαϊκής Βυζαντινής Τεχνογνωσίας στ) Συμπτώματα και αιτίες φθοράς των αρχαιολογικών υλικών ζ) Οι αλλοιώσεις των μετάλλων- Τα νομίσματα και οι νοθείες τους η) Η χημική αλληλεπίδραση του υποστρώματος με το χρωματικό στρώμα θ) Η χημεία της συντήρησης των ανοργάνων και των οργανικών υλικών ι) Τα πολυμερικά υλικά στη συντήρηση των έργων τέχνης - Διεπιφανειακά φαινόμενα - Διαλυτότητα και επιλογή διαλυτών - Τρίγωνο TEAS
3	ΤΟ ΧΡΩΜΑ ΩΣ ΥΛΗ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΟ ΣΤΑ ΚΕΙΜΗΛΙΑ
	α) Εισαγωγή: Άνθρωπος - φως - μορφή - χρώμα β) Το χρώμα ως μέσο επικοινωνίας και έκφρασης

- γ) Η χρωματική γλώσσα: Σημαντική - συμβολική
- δ) Βασικές αρχές θεωρίας και πρακτικής του χρώματος
- ε) Ειδικές τεχνικές εφαρμογών (εγκαυστική, φρέσκο, υδροχρώματα, ελαιοχρώματα, συνθετικά χρώματα, ψηφιδωτά)
- στ) Παρουσίαση εφαρμοσμένων ερευνών για την αποκατάσταση χρωματικής οργάνωσης διατηρητέων κτιρίων και κειμηλίων
- ζ) Συστήματα αναπαράστασης των χρωματικών μετρήσεων
- η) Μεταφορά του περιεχομένου της επιστήμης του χρώματος στη μέτρηση και απεικόνιση της παλέτας των ζωγραφικών έργων τέχνης

4 ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΚΕΙΜΗΛΙΩΝ

- α) Εισαγωγή στο περιεχόμενο του μαθήματος
- β) Ανάγκη και ρόλος αποτύπωσης
- γ) Αρχές, όργανα, μέθοδοι φωτογραμμετρίας
- δ) Αποτύπωση επίπεδων επιφανειών
- ε) Εργαστήριο στην αποτύπωση επίπεδων επιφανειών
- στ) Αποτύπωση στις 3 διαστάσεις
- ζ) Εργαστήριο αποτύπωσης στις 3 διαστάσεις

5 ΦΥΣΙΚΟΧΗΜΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΔΙΑΓΝΩΣΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΗΛΙΩΝ (I)

- α) Η επιστήμη της Συντήρησης. Εισαγωγή στις μη καταστρεπτικές και δειγματοληπτικές μεθόδους διάγνωσης
- β) Μελέτη και περιγραφή της κατάστασης διατήρησης. Αναλογική και ψηφιακή φωτογράφιση στην ορατή και υπεριώδη περιοχή - Υπέρυθρη ανακλαστογραφία - Ακτινογραφία Roentgen - Τεχνική radar - Χρήση laser - Ολογραφία - Τεχνική Υπερήχων
- γ) Αρχές φασματοσκοπίας. Φασματοσκοπία UV/VIS και φθορισμού - Φασματοσκοπία IR, μFTIR συνδυασμένες τεχνικές - Φασματοσκοπία Raman, τεχνική μRaman - Φασματοσκοπία Ακτίνων X-XRD/XRF - SAXS/WAXS - Φασματοσκοπία NMR - Τομογραφία
- δ) Οπτική Μικροσκοπία - Οργανολογία - Στερεομικροσκοπία - Δειγματοληψία, παρασκευή μικροδείγματος και μικροσκοπική παρατήρηση
- ε) Ηλεκτρονική Μικροσκοπία - Αρχές και οργανολογία - Ηλεκτρονική μικροσκοπία σάρωσης (SEM) και μικροσκοπία διαπέρασης (TEM) - Συνδυασμένη τεχνική SEM - Ακτίνων X - Σαρωτική μικροσκοπία σήραγγας και ατομικών δυνάμεων

6 ΕΝΟΡΓΑΝΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

- α) Εισαγωγή στην Ενόργανη Ανάλυση (ταξινόμηση μεθόδων)
- β) Γενικές αρχές χρωματογραφίας (εισαγωγή, οργανολογία, ποιοτική και ποσοτική ανάλυση). Αέρια. Χρωματογραφία. Υγρή Χρωματογραφία. Επίπεδη Χρωματογραφία. Χρωμα-

τογραφία HPLC

- γ) Ηλεκτροχημικές Μέθοδοι: Εισαγωγή στις ηλεκτροχημικές μεθόδους. Ποτενσιομετρία (εισαγωγή, οργανολογία, ποτενσιομετρικές ογκομετρήσεις, ποτενσιομετρικές κινητικές μέθοδοι)
- δ) Ηλεκτραπόθεση - Κουλομετρία - Πολαρογραφία
- ε) Αλληλεπίδραση ακτινοβολίας και ύλης
- στ) Ποσοτική Ανάλυση με απορρόφηση ακτινοβολίας
- ζ) Οργανολογία Φασματοσκοπίας
- η) Φασματοσκοπία Υπερύθρου
- θ) Φλογοφωτομετρία και Φασματοσκοπία Ατομικής Απορρόφησης
- ι) Φασματοσκοπία N M R και ακτίνων X

ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ

1	Η ΝΩΠΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ (Υ)
	<ul style="list-style-type: none"> α) Ιστορία εξέλιξης από την αρχαιότητα έως σήμερα β) Μέθοδοι - υλικά κατασκευής γ) Σύγχρονες τεχνικές δ) Προτάσεις κατασκευής με σύγχρονη τεχνολογία ε) Τεχνικές και υλικά επεμβάσεων αποκατάστασης
2	ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ
	<ul style="list-style-type: none"> α) Αντικείμενο της τοπογραφίας β) Μνημεία και στατικές εκθέσεις γ) Κύρια όργανα τοπογραφικών μετρήσεων και αποτυπώσεων δ) Το μνημείο σε σχέση με το χώρο ε) Όργανα, σφάλματα και ακρίβεια μετρήσεων και αποτυπώσεων στ) Μέθοδοι και εφαρμογές αποτυπώσεων ζ) Υπολογισμοί όγκων και τοπογραφικές σχεδιάσεις η) Οπτική επισκόπηση, εκτίμηση, ανάλυση συστατικών (οπτική ποιότητα, μορφή, δομή και πρότυπα εγκατάστασης) και οριοθέτηση περιοχής θ) Γνωστική και βιωματική προσέγγιση των μνημείων ι) Γεωγραφική συσχέτιση και ένταξη στο ευρύτερο δομημένο περιβάλλον ια) Επισκέψεις σε μνημειακούς χώρους
3	ΤΕΧΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ
	<ul style="list-style-type: none"> α) Είδη Τεχνικού σχεδίου β) Ο ρόλος του στη διάσωση της μνημειακής κληρονομιάς γ) Σύγχρονες δυνατότητες δ) Σχεδιασμοί σε διάφορα επίπεδα

ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ

1	ΑΓΙΟΛΟΓΙΑ
α)	Έννοια - Αντικείμενο - Σκοπός
β)	Αγιολογικά κείμενα - Πηγές
γ)	Κυριώτεροι Αγιολόγοι συγγραφείς και τα έργα τους (αγιολογικές εκδόσεις)
δ)	Χοροί, κατηγορίες Αγίων (άγιοι, μάρτυρες, όσιοι, ομολογητές κλπ)
ε)	Θαύματα - λείψανα Αγίων
στ)	Άσκηση (τρόποι και τόποι ασκήσεως)
ζ)	Τελείωση της αγιότητας
η)	Αναγνώριση και ανακήρυξη Αγίων
2	ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ (ΥΛΙΚΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ)
α)	Η εξέλιξη από τις φυσικές ύλες στα πολυμερή
β)	Υλικά και μέθοδοι
γ)	Είδη φορέων (ξύλο - χαρτί - μέταλλο - τοίχος - ύφασμα)
δ)	Κοινωνιολογική αξιολόγηση της ζωγραφικής σε διάφορες εποχές και κοινωνίες
3	ΦΥΣΙΚΟΧΗΜΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΔΙΑΓΝΩΣΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΗΛΙΩΝ (II)
α)	Χρωματομετρία: Αρχές, Χρωματικές συντεταγμένες - Μέτρηση χρώματος με UV/VIS/Integrating Sphere - Αναπαράσταση χρώματος με τη βοήθεια σαρωτή - Ψηφιακή επεξεργασία εικόνας - Δομή και χρήση τράπεζας δεδομένων
β)	Χρωματογραφία: Αρχές και οργανολογία - Αέρια χρωματογραφία, cGC, HRGC - Χρωματογραφία HPLC, Ιοντική χρωματογραφία, Χρωματογραφία SEC - GC - φασματοσκοπία μαζών, LC - φασματοσκοπία μαζών - TLC - Ηλεκτροφόρηση
γ)	Θερμική Ανάλυση. Αρχές και οργανολογία - Διαφορική θερμιδομετρία σάρωσης, θερμοζυγός, θερμομηχανική ανάλυση, θερμιδομετρία καύσης
δ)	Κριτική αξιολόγηση διαγνωστικών τεχνικών. Συνδυασμός και συμπληρωματικότητα των τεχνικών
4	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΞΥΛΟΓΛΥΠΤΩΝ ΚΕΙΜΗΛΙΩΝ (I)
α)	Ιστορική εξέλιξη των ξύλινων κατασκευών
β)	Ξύλινα δομικά στοιχεία ιστορικών κτιρίων (στέγες, πατώματα, κλίμακες, κουφώματα)
γ)	Μορφολογία και τρόποι κατασκευής
δ)	Κατασκευαστικά προβλήματα
ε)	Συντήρηση - Αποκατάσταση
στ)	Δομή και ιδιότητες του ξύλου. Παράγοντες φθορών και πρόκλησης βλαβών. Ελαττώματα και εχθροί του ξύλου. Διάρκεια ζωής

- ζ) Υλικά και τρόποι προληπτικής προστασίας
- η) Συνδεσμολογία των ξύλινων κατασκευών
- θ) Ιστορικές και σύγχρονες λύσεις
- ι) Μηχανική των ξύλινων κατασκευών. Αντοχές Υπολογιστικές μέθοδοι
- ια) Κανονισμοί
- ιβ) Θερμομόνωση, υγραμόνωση, ηχομόνωση των ξύλινων κατασκευών
- ιγ) Πυροπροστασία ξύλινων δομικών στοιχείων και κατασκευών
- ιδ) Παθολογία των ξύλινων κατασκευών
- ιε) Μέθοδοι και εξοπλισμός διάγνωσης βλαβών. Διορθωτικές επεμβάσεις. Αποκατάσταση βλαβών
- ιστ) Συντήρηση. Ενίσχυση. Υλικά και μέθοδοι πραγματοποίησης επεμβάσεων

5 ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΣ (I)

- α) Μελέτη και περιγραφή της σημερινής κατάστασης διατήρησης της ζωγραφικής επιφάνειας (ψηφιακή και μακροφωτογράφιση του έργου στο ορατό. Παρατήρηση και ψηφιακή φωτογράφιση στο στερεομικροσκόπιο)
- β) Περιγραφή της κατάστασης διατήρησης του έργου τέχνης και ανίχνευση ύπαρξης επιζωγραφίσεων (ακτινογραφία Roentgen και υπέρυθρη ανακλαστοσκόπηση - ανακλαστογραφία)
- γ) Μελέτη του σχεδίου του έργου τέχνης (πιθανές αλλαγές)
- δ) Ανίχνευση πρώτων ζωγραφικών στρωμάτων υποκείμενων της επιφάνειας
- ε) Μελέτη της κατάστασης διατήρησης της επιφάνειας του έργου τέχνης
- στ) Μελέτη του χρώματος του έργου τέχνης Συγκριτική μελέτη πριν και μετά τη συντήρηση
- ζ) Αναγνώριση των χρωστικών των επιφανειακών χρωμάτων των έργων τέχνης μικρών διαστάσεων (εικονογραφημένα χειρόγραφα)

Πέραν της θεωρίας ενδείκνυται εργαστηριακή άσκηση

6 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΒΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΒΙΟΔΙΑΒΡΩΣΗΣ

- α) Δομή και λειτουργία προκαρυωτικού και ευκαρυωτικού κυττάρου
- β) Αντιγραφή, μεταγραφή, μετάφραση
- γ) Κυτταρικός κύκλος
- δ) Ιοί και φάγοι
- ε) Δομή πολυκυττάρων οργανισμών
- στ) Βασικές γνώσεις φυσιολογίας και γενετικής
- ζ) Βιοδιάβρωση και μηχανισμοί γήρανσης
- η) Περιβαλλοντικοί παράγοντες, οικοσυστήματα

- θ) Βιολογικοί πληθυσμοί και εξέλιξή τους
- ι) Μηχανισμοί και φαινομενολογία της βιοδιάβρωσης
- ια) Αισθητική καταστροφή και βιολογικές αλλοιώσεις

ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ

1	ΔΙΑΓΝΩΣΗ - ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ (Υ)
	<ul style="list-style-type: none"> α) Θεματολογία - τεχνοτροπία β) Συγκριτικές μέθοδοι χρονολόγησης - χωροχρονικής τοποθέτησης γ) Αξιολόγηση των ορατών δομικών και αισθητικών προβλημάτων δ) Υλικά - Φυσικοχημικές μέθοδοι διάγνωσης, παθολογία ε) Κριτική αξιολόγηση και επιλογή των μεθόδων συντήρησης στ) Έγκυρη τεχνική περιγραφή της κατάστασης και των προβλημάτων συντήρησης ζ) Προληπτική συντήρηση η) Συντήρηση του φέροντος οργανισμού - υποστρώματος θ) Σταθεροποίηση των χρωματικών στρωμάτων ι) Έγκυρη τεχνική περιγραφή της πορείας συντήρησης ια) Τελικός καθαρισμός ιβ) Αισθητική αποκατάσταση του έργου
2	Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΤΕΧΝΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ , ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ)
	<ul style="list-style-type: none"> α) Αρχιτεκτονική (Ναοδομία - ρυθμοί) β) Ζωγραφική (Τοιχογραφίες - φορητές εικόνες) γ) Γλυπτική (Κίονες - θωράκια - τέμπλα - γεισώματα) δ) Μικροτεχνία (Αντικείμενα και σκεύη λατρείας)
3	Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΤΕΧΝΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (ΝΕΩΤΕΡΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ)
	<ul style="list-style-type: none"> α) Νεοβυζαντινοί ναοί (αρχιτεκτονική) β) Γλυπτική (κίονες, κιονόκρανα, θωράκια) γ) Ζωγραφική (ο κίνδυνος της Δυτικοποίησης) δ) Ο Φ. Κόντογλου ε) Μικροτεχνία (Εκκλησιαστικά είδη και ιερά σκεύη)

Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ

1	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΞΥΛΟΓΛΥΠΤΩΝ ΚΕΙΜΗΛΙΩΝ (II)
	<ul style="list-style-type: none"> α) Τεχνικές αποκατάστασης (Μέθοδοι - εργαλεία - υλικά) β) Εργαστηριακό μάθημα
2	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΑΝΕΠΙΤΥΧΩΝ ΠΡΟΓΕΝΕΣΤΕΡΩΝ Ε-ΠΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΕΙΜΗΛΙΩΝ
	<ul style="list-style-type: none"> α) Είδη επεμβάσεων

	<ul style="list-style-type: none"> β) Μέθοδοι και τρόποι διάγνωσης γ) Μέθοδοι μέτρησης υφισταμένων φθορών δ) Τεχνικές και δυνατότητες αναστρεψιμότητας φθορών
3	ΥΛΙΚΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΒΙΒΛΙΩΝ
	<ul style="list-style-type: none"> α) Ιστορία εξέλιξης υλικών γραφής β) Ιστορία τεχνικών βιβλιοδεσίας γ) Τεχνολογία μελανιών και χρωμάτων δ) Μινιατούρες ε) Έντυπα
4	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΡΧΕΙΑΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ
	<ul style="list-style-type: none"> α) Είδη εγγράφων β) Παθολογία εγγράφων και συλλογών γ) Μέθοδοι αρχειοθέτησης δ) Περιβαλλοντικές συνθήκες
5	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΒΙΒΛΙΩΝ - ΚΩΔΙΚΩΝ - ΕΓΓΡΑΦΩΝ
	<ul style="list-style-type: none"> α) Αντιμετώπιση βιοδιάβρωσης βιβλιοθηκών β) Αποκατάσταση Βιβλιοδεσίας γ) Αποκατάσταση Χαρτών δ) Αποκατάσταση Περγαμηνών ε) Τεχνικές συμπλήρωσης χαρτιού στ) Πλύσιμο χαρτιού ζ) Τεχνικές ανάγνωσης Παλιμψήστων η) Κωδικολογία
6	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΜΙΚΡΟΤΕΧΝΙΑ
	<ul style="list-style-type: none"> α) Η μικροτεχνία ως διακοσμητική τέχνη β) Ελεφαντοστά γ) Αυτοκρατορικά κιβωτίδια δ) Στεατίτες ε) Μεταλλοτεχνία στ) Χάλκινα πλακίδια - Χρυσοχοϊκή ζ) Σμάλτα η) Εικόνες με σφυρηλατημένες μορφές και μετάλλια από σμάλτα θ) Υλικά και μέθοδοι συντήρησης και αποκατάστασης

ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ

1 ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΚΕΙΜΗΛΙΩΝ (Υ)

- α) Εισαγωγή στα Πολυμέσα
- β) Ψηφιοποίηση ήχου, ακίνητης και κινούμενης εικόνας με τη βοήθεια κατάλληλων περιφερειακών συσκευών
- γ) Τεχνικές αποθήκευσης και συμπίεσης ήχου, εικόνας και βίντεο
- δ) Αρχαιοθέτηση του πολυμεσικού υλικού και ανάπτυξη βάσεων δεδομένων ε)
Ανάπτυξη μεθόδων εικονικής πραγματικότητας
- στ) Χρήση των συστημάτων GPS και αποτύπωση μνημείων στο χώρο ζ)
Συνεργασία με ειδικές εφαρμογές και με το διαδίκτυο

2 Η ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑ

- α) Είδη υφαντουργικής τέχνης
- β) Ιστορική εξέλιξη
- γ) Σύγχρονες μέθοδοι και τάσεις
- δ) Η υφαντουργία στην Ελλάδα και διεθνώς
- ε) Μέθοδοι και υλικά αποκατάστασης υφαντών

3 ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΙΚΟΝΑΣ

- α) Εισαγωγή στην έννοια της Ψηφιακής Εικόνας.
- β) Ορισμός των στοιχείων διαστάσεις, ανάλυση, βάθος χρώματος, συμπίεση.
- γ) Τεχνικές ψηφιοποίησης εικόνας.
- δ) Ψηφιοποίηση εικόνας με τη χρήση σαρωτή (scanner)
- ε) Εισαγωγή εικόνας από ψηφιακή φωτογραφική μηχανή. Εισαγωγή εικόνας από PhotoCD.
Αναζήτηση εικόνας στο διαδίκτυο
- στ) Βασικά χαρακτηριστικά των προγραμμάτων επεξεργασίας εικόνας
- ζ) Το πρόγραμμα επεξεργασίας εικόνας Photoshop
- η) Αλλαγή μεγέθους - ανάλυσης της εικόνας
- θ) Περιστροφές και κατοπτρισμοί, αντιγραφή-αποκοπή-επικόλληση τμήματος εικόνας
- ι) Ισορροπία χρώματος, αλλαγή βάθους χρώματος, απόχρωση-κορεσμός-φωτεινότητα-αντίθεση
- ια) Εισαγωγή και μορφοποίηση κειμένου
- ιβ) Δυναμικά εφέ, εργασία με επίπεδα (layers), φίλτρα, σύνθεση εικόνων
- ιγ) Εκτύπωση Ψηφιακής Εικόνας, διαμόρφωση σελίδας, προεπισκόπηση και εκτύπωση

Η' ΕΞΑΜΗΝΟ

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ

1 Η ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

- α) Σύγχρονη Ναοδομία - Μνημεία
- β) Αισθητική του Ορθόδοξου Ναού
- γ) Αναγκαιότητα συμμετρίας χώρων
- δ) Σύγχρονη Ξυλογλυπτική - Επίπλωση
- ε) Παλαιοχριστιανική Τέχνη (Ελληνιστική - Κατακομβών)
- στ) Τα ψηφιδωτά (Τέχνη - Καταγωγή - Αισθητική - Εντοίχια δαπέδου - Επιγραφές κλπ)
- ζ) Ζωγραφική - Αγιογραφία (Κοσμική - Εκκλησιαστική - Προοπτικές)
- η) Η Εικόνα (η Τέχνη και η τεχνική της - Είδη)
- θ) Σχολές Βυζαντινής ζωγραφικής και αγιογραφίας
- ι) Εικονογραφικοί Κύκλοι
- ια) Η επίδραση της Βυζαντινής Τέχνης στη Δύση και αντιστοίχως
- ιβ) Άλλα είδη Εκκλησιαστικής Τέχνης (Γλυπτική - Ξυλογλυπτική - Μεταλλοτεχνία - Υφάσματα - Κεντήματα)

2 ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

- α) Η Εκκλησία και ο διαχρονικός πολιτιστικός ρόλος της
- β) Η συμβολή του μοναχισμού, της τέχνης και της εκπαίδευσης στην πνευματική και πολιτισμική επίδραση της Εκκλησίας στον κόσμο
- γ) Η έννοια του Μεσαίωνα και ο ρόλος της Ορθόδοξης Εκκλησίας κατά την περίοδο αυτή
- δ) Ο ρόλος της Εκκλησίας στην Ενωμένη Ευρώπη
- ε) Ο ρόλος της Εκκλησίας στη σύγχρονη ζωή
- στ) Αμφίπλευρες επιρροές και επιδράσεις ορθόδοξης πνευματικότητας και πολιτισμού

3 ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΨΗΦΙΔΩΤΩΝ, ΓΥΑΛΙΟΥ, VITRO

- α) Τεχνολογία: Τρόποι και βασικά συστατικά κατασκευής γυάλινων αντικειμένων από την αρχαιότητα ως τον 18^ο αιώνα - Ορολογία
- β) Βασική χημεία γυαλιού: Φύση του υλικού - Πώς τα συστατικά κατασκευής επηρεάζουν τη φθορά των αντικειμένων με το χρόνο
- γ) Φθορά - Διάβρωση γυάλινων αντικειμένων: Μηχανικές φθορές - «Δάκρυσμα» - Απολέπιση - Επιφανειακές κρούστες - Μαύρισμα ανασκαφικού υλικού
- δ) Εξέταση γυάλινων αντικειμένων. Τεκμηρίωση
- ε) Συντήρηση γυάλινων αντικειμένων: i) Πρώτες βοήθειες, ii) Πακετάρισμα - αποθήκευση, iii) Καθαρισμός, iv) Στερέωση, v) Αποκατάσταση (συγκόλληση και συμπλήρωση)
- στ) Συντήρηση μωσαϊκού. Υλικά και μέθοδοι

4	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΥΦΑΣΜΑΤΩΝ - ΑΜΦΙΩΝ
	<ul style="list-style-type: none"> α) Τεχνολογία β) Ταυτοποίηση τεχνικών. Χημεία υφασμάτων και βαφών γ) Μέθοδοι διατήρησης και αποθήκευσης δ) Προτάσεις αποκατάστασης και χρήσης
5	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΛΑΤΡΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ
	<ul style="list-style-type: none"> α) Καταγραφή - τεκμηρίωση του προς συντήρηση αντικειμένου (αρχική και κατά τη διάρκεια της συντήρησης) β) Φυσικοχημικές μέθοδοι εξέτασης γ) Μέθοδοι καθαρισμού με μηχανικούς και χημικούς τρόπους δ) Αξιολόγηση της αναγκαιότητας συγκεκριμένων επεμβάσεων, μέθοδοι, υλικά συντήρησης και εκτίμηση επιπτώσεων, α) Στερέωση και στήριξη, β) Συγκόλληση - Συμπλήρωση ε) Αποθήκευση και έκθεση (περιβαλλοντικές συνθήκες, υλικά)
6	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΓΛΥΠΤΩΝ ΚΑΙ ΜΑΡΜΑΡΙΝΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ
	<ul style="list-style-type: none"> α) Βυζαντινά ολόγλυφα - ανάγλυφα β) Θρησκευτικά θέματα σε λίθους - μάρμαρα γ) Θωράκια - Σαρκοφάγοι δ) Τεχνικές διατήρησης, καθαρισμού και αποκατάστασης
ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ	
1	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΣ (II) (Υ)
	<ul style="list-style-type: none"> α) Μελέτη με χρήση μικροαναλυτικών μεθόδων β) Μελέτη και περιγραφή της στρωματογραφίας (Προετοιμασία δειγμάτων σε τομές, ψηφιακή φωτογράφιση των στρωματογραφικών τομών στο οπτικό μικροσκόπιο, μαθηματική επεξεργασία των ψηφιακών εικόνων) γ) Ταυτοποίηση των συστατικών υλικών της στρωματογραφίας δ) Ταυτοποίηση χρωστικών και εν γένει των ανόργανων συστατικών υλικών ε) Ταυτοποίηση οργανικών συστατικών υλικών στ) Αναλυτική έκθεση των αποτελεσμάτων ζ) Η μεθοδολογία (συνίσταται σε: αέρια χρωματογραφία μάζας, ακτινογραφία - δειγματοληψία και οπτική μικροσκοπία - επεξεργασία εικόνας, ηλεκτρονική μικροσκοπία σάρωσης και υγρή χρωματογραφία, υπέρυθρη ανακλαστογραφία, φασματοσκοπία, φωτογράφιση στην ορατή περιοχή του φάσματος, φωτογράφιση με εφαπτομενικό φωτισμό, φωτογράφιση υπεριώδους φθορισμού, χρωματομετρία, ψηφιοποίηση εικόνας)
Όλα τα παραπάνω πέραν του θεωρητικού, γίνονται εργαστηριακά	

2	ΚΛΑΣΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
	<ul style="list-style-type: none"> α) Η Εκκλησία και ο διαχρονικός πολιτιστικός ρόλος της β) Η συμβολή του μοναχισμού, της τέχνης και της εκπαίδευσης στην πνευματική και πολιτισμική επίδραση της Εκκλησίας στον κόσμο γ) Ο ρόλος της Ορθόδοξης Εκκλησίας κατά την περίοδο του Μεσαίωνα δ) Ο ρόλος της Εκκλησίας στην Ενωμένη Ευρώπη ε) Ο ρόλος της Εκκλησίας στη σύγχρονη ζωή στ) Αμφίπλευρες επιρροές και επιδράσεις ορθόδοξης πνευματικότητας και πολιτισμού
3	Η ΤΕΧΝΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΥΣΗ
	<ul style="list-style-type: none"> α) Κύρια χαρακτηριστικά τέχνης Ανατολής και Δύσης (αρχιτεκτονική, ζωγραφική, γλυπτική, μικροτεχνία, φορητές εικόνες, χειρόγραφα, κλπ.) β) Επίδραση της Βυζαντινής τέχνης στη Δύση και αντιστοίχως γ) Η διαχρονικότητα της Βυζαντινής τέχνης δ) Το μέλλον και ο ρόλος της τέχνης της Ανατολής και της Δύσης στην Ευρώπη και ευρύτερα